

## OPPRETTELSE AV KIRKELIGE DIALOGSENTRER OG ETABLERING AV LANDSDEKKENDE NETTVERK – RAPPORT FOR 2018

I oppfølgingen av Kirkemøtets sak om Religionsmøte og dialog (KM 15/16) har Mellomkirkelig råd engasjert Kirkelig dialogsenter i Oslo til å følge opp den delen av saken som omhandler opprettelse av nye dialogsentre og utvikling av nettverk for erfaringsdeling og kompetanseheving lokalt, regionalt og nasjonalt.

I det følgende rapporteres det om det som er gjennomført av tiltak og aktiviteter i 2018.

### ORGANISERING AV ARBEIDET

Arbeidet er organisert som et treårig prosjekt fra 2017 til 2019. Kirkelig dialogsenter i Oslo, ved daglig leder Hanna Barth Hake, har også i 2018 hatt et tett samarbeid med Mellomkirkelig råd ved Steinar Ims om oppfølgingen av vedtaket. Dialogsatsingen gjøres i samråd med Areopagos, som har vært en aktiv pådriver og bidragsyter til de eksisterende dialogsentrene.

Vi har bevisst valgt å arbeide tett sammen i dette prosjektet, både for å sikre en god forankring av arbeidet, men også fordi vi har opplevd at det har vært viktig å gjennomføre sonderingssamtalene med bispedømmene i fellesskap. Hovedansvaret for oppfølgingen ligger hos Kirkelig dialogsenter i Oslo.

### OPPRETTELSE AV KIRKELIGE DIALOGSENTRER

Kirkemøtets vedtak har bl.a. som mål at det skal opprettes et nasjonalt nettverk av kirkelige dialogsentre. Status i dag er at det er kirkelige dialogsentre i Oslo, Stavanger, Bergen, Drammen og Trondheim. I tillegg er Dialogforum Østfold, som del av arbeidet i Borg bispedømme, organisert ut fra en annen modell.

Følgende har skjedd i løpet av 2018:

- Som nevnt i rapport for 2017, ble **Kirkelig dialogsenter i Drammen** (Tunsberg bispedømme) formelt stiftet 12. januar 2018. I løpet av 2018 har arbeidet kommet godt i gang, under ledelse av daglig leder og dialogprest Ivar Flaten.
- Det har vært jobbet lenge med å etablere et **Kirkelig dialogsenter i Trondheim** (Nidaros bispedømme), og 9. mai 2018 ble senteret formelt stiftet. Hovedfokus siden stiftelsen har vært å få styret i drift og å få ansatt daglig leder, som begynner i 50% stilling 1. mars 2019.
- Steinar Ims og Hanna Barth Hake har vært på **besøk** i Møre (Ålesund) og Agder og Telemark (Kristiansand). Hanna Barth Hake har også vært i Sør-Hålogaland (Bodø). Erfaringene med å besøke bispedømmene sammen har vært gode, og det har nå vært gjennomført samtaler med alle bispedømmer som ikke har et dialogsenter i sitt bispedømme om oppfølgingen av Kirkemøtets vedtak (med unntak av Borg bispedømme, som har Dialogforum Østfold og som vi planlegger å besøke i 2019).
- I Hamar bispedømme er det i etterkant av besøket i 2017 etablert en **tankesmie for religionsdialog**, et forum som samler representanter fra de større byene i bispedømme.

Formålet med arbeidet er å gi de ansatte en arena for å dele erfaringer og få inspirasjon og kompetanse til å drive med lokalt dialogarbeid. Hanna Barth Hake har bidratt inn i en av disse samlingene og kommer til å følge dette arbeidet videre som en del av oppfølgingen av satsingen på dialog.

Erfaringene fra opprettelsen av dialogsentrene i Bergen, Stavanger, Drammen og Trondheim – og Dialogforum Østfold - er at det er avgjørende at det er et lokalt engasjement og initiativ til å få på plass et kirkelig dialogsentre. Arbeidet må være lokalt forankret for å lykkes, og det vil dermed også være nødvendig å finne form og struktur på arbeidet ut fra forholdene lokalt i hvert bispedømme – samtidig som det bør være en felles grunnstruktur for alle dialogsentrene. Dette har vært utgangspunktet når vi har vært på besøk i bispedømmene: Vi har reist med et ønske om å utfordre det lokale bispedømmekontoret og andre lokale krefter på hva de ønsker å få til, hvilken profil et lokalt dialogsentre kan ha og hvilke muligheter de har til å få lokal finansiering og lokale samarbeidspartnere. Vi har også bedt om å få orientering om og gjerne møte lokale dialoggrupper (for eksempel lokalt STL) for å høre hva de tenker.

Samtalene med bispedømmene har vært gjennomført med stiftsdirektørene, kirkefagsjefene og biskopene, gjerne også med en rådgiver til stede, og det har vært mange gode samtaler om dialogarbeid generelt og om status i det enkelte bispedømme spesielt. Vi opplever at det er stor vilje til å følge opp satsingen på dialogarbeid i bispedømmene. Dette innebærer ikke nødvendigvis at alle bispedømmene nå er klare for å jobbe med å få opprettet et dialogsentre, men i alle bispedømmer er det en anerkjennelse av at dette er et viktig arbeid som må følges opp, og at det er behov for at det settes fokus på dialogarbeidet i bispedømmet. Det må samtidig slås fast at dette er et krevende arbeid, til tross for mye engasjement og stor vilje, og det er et skjørt byggverk som er i ferd med å reise seg når arbeidet nå er utvidet fra tre til fem kirkelige dialogsentre. Hovedgrunnen til det er bekymringer rundt en uforutsigbar økonomi. Dette har vært et gjennomgående tema i alle samtaler med bispedømmene, og det er en stadig utfordring for de eksisterende dialogsentrene. Det er derfor behov for en tydeligere økonomisk forutsigbarhet i denne satsingen. Mer om dette i avsnittet «Økonomi» under.

De eksisterende dialogsentrene, sammen med Mellomkirkelig råd og Areopagos, vil være viktige støttespillere for de nye sentrene som opprettes. Arbeidet blir koordinert og fulgt opp faglig fra Kirkelig dialogsentre i Oslo. Dette innebærer imidlertid ikke at Kirkelig dialogsentre i Oslo har noen lederfunksjon overfor andre sentre eller deres ansatte.

## LANDSDEKKENDE NETTVERK

Kirkemøtet ønsker at det skal legges til rette for et landsdekkende nettverk.

Vi har i 2018 jobbet videre med de to faste møtepunktene for erfaringsdeling og kompetanseheving i dette nettverket:

1. Et årlig **treff for de ansatte i dialogsentrene**, samt representant(er) for de bispedømmene som er i gang med å opprette sentre. Det ble arrangert en slik kollegasamling i Oslo 4. mai 2018, og de fleste av de ansatte på dialogsentrene var også tilstede på skandinavisk dialogkonferanse i København i oktober 2018. Fokus for disse møtepunktene er erfaringsdeling og gjensidig orientering om arbeidet, faglige påfyll samt ta opp temaer av

felles interesse. Kirkelig dialogsenter i Oslo er ansvarlig for at treffene blir avholdt, mens den praktiske tilretteleggingen gjøres lokalt.

2. Et årlig **inspirasjonsmøte/faglig nettverkskonferanse** som har dialogrelaterte tema, og som er åpen for ansatte i lokalmenighetene, dialogsentrene og andre interesserte. Det ble gjennomført en norsk nettverkssamling i Oslo i mai 2018. Konferansen ble åpnet av Kirkerådets leder, Kristin Gunleiksrud Raaum, og tema for dagen var kristent-muslimsk dialogarbeid. Anne Hege Grung og Bushra Ishaq innledet til samtale og faglig fordypning. Det ble også lagt til rette for erfaringsdeling mellom deltakerne. Nytt i 2018 var at denne konferansen ble arrangert som en dagskonferanse, med mulighet til å reise til/fra Oslo samme dag. Dette ble gjort med ønske om å nå deltakere fra alle bispedømmer. Erfaringene med en dagskonferanse var gode, og vil bli videreført også i 2019. Konferansen samlet 24 deltakere fra 8 bispedømmer, en økning både i antall deltakere og i antall bispedømmer. Vi har fortatt en jobb å gjøre når det gjelder å få etablert et landsdekkende nettverk, men opplever at vi er godt i gang når vi nå har et nettverk av kontaktpersoner i alle bispedømmer. Det er fortsatt et mål at alle bispedømmer er representert på denne konferansen.

I tillegg til ovennevnte er det lokale nettverk i hvert bispedømme, der lokalmenigheter som er involvert i dialogarbeid kan møtes og utveksle erfaringer. Dette arbeidet koordineres av hvert enkelt dialogsenter ut fra hva det er ønske om og behov for lokalt. Der det ikke er opprettet kirkelig dialogsenter kan Kirkelig dialogsenter i Oslo i prosjektperioden bistå det lokale bispedømmekontoret.

## ØKONOMI

De eksisterende sentrene er avhengige av tilskudd og støtte fra bispedømmene og forskjellige private, kirkelige og offentlige aktører. Til nå har Areopagos vært sentral i arbeidet både gjennom tilskudd til sentrene og bidrag i styrene. Sentrene (og bispedømmene) er nødt til å finne egenfinansiering for drift, men kan innhente noen insentivmidler fra bl.a. Kirkerådet.

Kirkerådet satte av NOK 500 000 som særlig insentivmidler til satsningen også i 2018. Midlene ble brukt på oppfølging av vedtaket, kartlegging av behov og muligheter i bispedømmene og opprettelse av sentere. Tilskuddet ble fordelt som følger:

- 200 000,- til KD Oslo for koordinering og videreføring av arbeidet med dialogsentre i bispedømmene. Dette er en direkte nasjonal oppfølging av Kirkemøtevedtaket.
- 275 000 fordelt på de fire andre KD 'ene og eventuelt nye tiltak (kartlegging, igangsetting, osv.). Disse midlene ble fordelt som følger: KD Bergen og Stavanger: 52 500,- hver. KD Drammen og Trondheim: 85 000,- hver.
- 25 000 til møter, reiser og annen virksomhet som følger opp KM 15/16 (bl.a. besøk i bispedømmer).

Det rapporteres på alle tilskudd etter avtale med Mellomkirkelig råd for Den norske kirke.

I sak KR 67/18 er tilskuddet til religionsdialog på 500.000 kuttet i budsjettet for 2019, med begrunnelse: «Vedtaket i KM 18/16 [skal være 15/16] anses gjennomført, og det er ikke satt av midler til dette i 2019. Det reduserer behovet med kr 0,5 mill sammenlignet med 2018.» (s 11 i saksdokumentet) Det er her viktig å påpeke at dette ikke medfører riktighet. Arbeidet med å bygge opp et landsdekkende nettverk og få etablert flere kirkelige dialogsentre, og dermed styrke Den

norske kirkes kompetanse på dialog, er et langsiktig arbeid som krever innsats over tid. Dette arbeidet krever også en stabilitet i finansieringen, og erfaringen fra de eksisterende sentrene er at en god og forutsigbar grunnfinansiering gjør at vi også kan mobilisere andre støttespillere, både private, offentlige, næringslivet, andre organisasjoner, fond og stiftelser. En satsing på dette arbeidet er ikke mulig uten at det er en grunnfinansiering på plass. Dette er et av de områdene som må prioriteres for arbeidet i 2019. For at vi skal lykkes med satsningen er vi avhengig av at denne summen opprettholdes for 2019 og økes i årene som kommer. De økonomiske rammene er noe av det mest krevende i etableringen, og det er derfor sterkt å anbefale at Kirkerådet bidrar til å sikre en økonomisk forutsigbarhet i oppstartsfasen og de første årene i drift.

#### VEIEN VIDERE

Spørsmål knyttet til langsiktig arbeid med finansiering, organisering og videre fremdrift for etableringen av kirkelige dialogsentre kommer opp på et Kirkerådsmøte i løpet av 2019. Saksbehandler er Mellomkirkelig råd, som i forberedelsen til saken har opprettet en arbeidsgruppe for å forberede saken, der bl.a. KD Oslo er med. Det må understrekes at denne saken gjelder for arbeidet med kirkelige dialogsentre og dialogarbeid i Den norske kirke etter 2020. Det innebærer at vi må ha andre løsninger for 2019 og store deler av 2020.

Vi er i skrivende stund inne i det siste av de tre prosjektårene for dialogsatsingen. De to første årene har vi hatt fokus på å kartlegge lokale forhold, og å lytte oss inn på hva behovene er i de ulike bispedømmene, i tillegg til å bygge opp en god struktur for det landsdekkende nettverket. I 2019 vil fokus ligge på å finne den beste formen for å føre arbeidet videre. Det er behov for å finne en god struktur for organisering og finansiering av de kirkelige dialogsentrene på et nasjonalt nivå, og det er behov for å avklare hvordan arbeidet kan driftes videre når prosjektperioden er avsluttet. Arbeidet er ikke avsluttet ved utgangen av dette året.

Oslo, 8. februar 2019,

Hanna Barth Hake

Daglig leder

Kirkelig dialogsentre i Oslo

I samråd med

Steinar Ims

Seniorrådgiver

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke